

De Parents Circle, een teken van vrede tussen Israël en de Palestijnen

Judith van den Boogert

Het is goed om ook eens te kijken welke plaats menselijke beslissingen bij een conflict innemen

Gelukkig de vredestichters

Het conflict tussen Israël en de Palestijnen wordt in de kerken in Nederland doorgaans alleen benaderd als een religieus conflict. De beloften van God aan het volk Israël spelen daarbij dan een beslissende rol. De terugkeer naar het land wordt gezien als een vervulling van deze beloften. De in het land wonende Palestijnen vormen daarbij een probleem. Heeft dit Palestijnse volk ook het recht om te wonen in het aan Israël beloofde land? Zelf menen de Palestijnen van wel.

Ook bij hen zijn religieuze overtuigingen, zowel Islamitische als christelijke, aanwezig. Ook zij menen op grond van hun overtuigingen recht te hebben op het land. Men is zo in een patstelling terecht gekomen.

Het is goed om het conflict ook eens van de menselijke kant te bezien, te kijken welke plaats menselijke beslissingen bij een conflict innemen. Is aan beide zijden de wil aanwezig om vrede te stichten? Jezus zegt dat het stichten van vrede geluk brengt (Matth. 5:9). De vraag naar recht en gerechtigheid speelt daarbij echter een beslissende rol.

De onderliggende basis van ieder conflict

Een conflict wordt grotendeels bepaald door leefpatronen die men koestert, structuren waarin men vastzit. Daarnaast spelen in een conflict gevoelens zoals angst, woede, onvrede, onmacht, haat, onwetendheid een rol, dikwijls veroorzaakt door het niet kennen van de ander.

In de conflict-beheersing noemt men dit de *attitudes of houdingen* van mensen. Het zijn meningen over hoe je jezelf en de ander ziet. Deze *attitudes*, die gevoed worden

door emoties, zijn in een conflictsituatie meestal negatief.

Hiernaast vertonen mensen bepaald *gedrag* wat weer ander gedrag oproept. Dit kan elk soort gedrag zijn, uiteenlopend van bedreigingen en geweld tot het tonen van begrip voor de ander en samen ergens naar streven.

Deze *attitudes* en het *gedrag* van mensen zijn de twee peilers waarop een conflict is gebouwd. Er is nog een derde peiler aan toe te voegen, namelijk die van de *structuren* waarin we als samenleving vastgeroest zitten en waarvan mensen zich vaak niet eens bewust zijn. Deze *structuren*, dus de manier waarop we

Judith van den Boogert

ons gedragen en de veronderstellingen die we hebben, komen voort uit onze geschiedenis, leefgewoontes, normen en waarden, wet- en regelgeving en instituties.

De drie genoemde basiselementen, te weten *attitudes*, *gedrag* en de overkoepelende *structuren*, vormen samen de basis voor een positieve of negatieve verandering binnen elke conflictsituatie. Met het aanpakken van deze drie bouwstenen kan men de bestaande situatie wijzigen.

Op zoek naar verandering

Als we dit vertalen naar het Israëliisch – Palestijnse conflict zijn de *attitudes*, *gedrag* en de overkoepelende *structuren* als in een spiraal steeds verder in neerwaartse richting op elkaar gaan inwerken. Het heeft zich als een strop om de hals van beide volken gelegd. Binnen deze spiraal spelen allerlei factoren en ideologieën een bepalende rol. De verschillende religies die naast elkaar bestaan en de manier waarop hiermee wordt omgegaan maken daar deel van uit. Zodra er dan iets gebeurt waardoor mensen hetzij lichamelijk of emotioneel beschadigd raken, zoals een aanslag door Palestijnen of een harde actie van Joodse zijde, verharden de tegenstellingen zich. De strop wordt strakker aangehaald en de tegenstellingen verharden zich.

Deze verharding vindt niet alleen plaats onder de mensen die direct bij het conflict zijn betrokken, maar ook op grotere afstand, bijvoorbeeld in Nederland. Het maakt ook daar de debatten alleen maar scherper. Daardoor zijn ook mensen die niet direct te maken hebben met het conflict, gedeeltelijk schuldig aan de ontwikkeling van het conflict. De standpunten verharden zich en oplossingen zijn steeds moeilijker te vinden. Wat is er nodig om hier enige verandering in aan te brengen, om

deze neerwaartse spiraal te doorbreken, zodat er gebouwd kan worden aan een hoopvolle toekomst van vrede?

De Parents Circle (de Kring van Ouders)

In Israël bestaat er een organisatie die de Parents Circle, letterlijk vertaald ‘de Kring van Ouders’, heet. Deze ‘Kring’ heeft zowel Palestijnse als Israëliische leden. Het zijn ouders die een kind of geliefde hebben verloren door het conflict en hun verhalen vertellen.

De verhalen van de Israëliische Rami Elhanan en de Palestijnse Bassam Aramir kunnen, samen met die van andere leden van de Parents Circle, van doorslaggevende waarde zijn voor bewustwording en het veranderen van houding, gedrag en op langere termijn ook structuren.

In 1996 kwam Smadar, dochter van de Israëliische Rami, om bij een terroristische aanslag op de Ben Yehuda straat, een bekende winkelstraat in Jeruzalem. De dertienjarige Smadar was met haar vriendinnen

*De muur die
Betlehem van de
staat Israël scheidt*

*Verlangen naar
een doorbraak*

Het conflict zit in de identiteit van de groep waartoe men behoort

schoolboeken aan het kopen toen een Palestijnse terrorist zich opblies. Zo'n zelfde tragisch verhaal komt van de Palestijnse Bassam die zijn zesjarige dochter verloren toen zij in de ochtend naar school liep en van achteren in haar hoofd werd geschoten door een Israëliische soldaat vanuit een voorbijgaande legerjeep. Twee weerloze meisjes die van het ene op het ander moment vermoord werden door 'iemand van de andere kant'.

school, familie – wordt bepaald door het feit of je een Israëli of Palestijn bent. Met die werkelijkheid en in die werkelijkheid leef je. Het conflict zit in de identiteit van de groep waartoe men behoort en iedereen heeft wel een verhaal te vertellen.

Omdat het dagelijkse bestaan door-drenkt is met de harde realiteit van het conflict, is een verharding aan beide kanten het meest logische gevolg.

Iedereen kiest voor de eigen groep en probeert deze te beschermen. Veel jongeren groeien op met een vijandsbeeld over 'de ander' en hun angst wordt gevoeld door de vele verhalen. Het is normaal dat men als een blok achter zijn eigen natie staat.

De *houding of attitude* ten opzichte van de ander is die van 'de vijand'. Het *gedrag* van samenwerking met die 'vijand', zoals veel vredesbewe-

Soldaten op excursie in Jeruzalem; voor de een veiligheid voor de ander bedreiging

Er zijn vele verhalen die net zo hartverscheurend zijn. Ze gaan over verlies, mensonterende gebeurtenissen bij checkpoints, het neerhalen van Palestijnse huizen. Ze gaan ook over Israëliische tieners die drie jaar het leger in moeten en daar geconfronteerd worden met geweld, over burgers die bang zijn dat ze opgeblazen worden in een bus en over de muur die gebouwd is om de beide bevolkingsgroepen van elkaar te scheiden, enzovoort. Verhalen van dagelijkse confrontaties, maar voor zowel Palestijnen als Israëli's dagelijkse realiteit. Hun sociale leven – werk,

gingen pogen te doen, wordt als gevolg daarvan door de eigen groep gezien als verraad.

De *structuur* ter bescherming van de eigen mensen wordt aan Joodse zijde gehandhaafd door steeds strengere veiligheidsmaatregelen in de vorm van wetgeving en de bouw van de veiligheidsmuur. Aan Palestijnse zijde door het geloof in het opbouwen van een eigen staat levend te houden en alles te doen om die eigen staat te verwezenlijken. Deze houding, dit gedrag en deze structuren zijn moeilijk te doorbreken. Zij worden juist alleen maar scherper.

De ouders bij de Parents Circle hebben, na het verliezen van hun kind of geliefde, niet voor die verwachte verharding gekozen. Tijdens het rouwproces kwamen zij erachter dat de keuze voor een weg van haat hun verdriet niet verminderde. Integendeel, het werd juist als een neerwaartse spiraal ervaren, waarbij vergelding weer nieuw verdriet zou veroorzaken.

Door andere ouders te ontmoeten die een kind hadden verloren, ouders die aan de andere kant van het conflict zaten, hoorden Israëli's opeens dezelfde pijn in het verhaal van Palestijnen en omgekeerd. De ouders begrepen dat het niet meer gaat om de vraag wie er gelijk heeft en om het hebben van angst voor de ander. Nee, die ander werd opeens een gezicht met eenzelfde verhaal vol verdriet. De Parents Circle heeft vanuit dit inzicht dialooggroepen gevormd, waarin verhalen over leed worden gedeeld en waar men elkaar ook persoonlijk leert kennen. Men bezoekt elkaar thuis en probeert elkaars cultuur en geschiedenis te begrijpen. Daaruit is het initiatief geboren dat Palestijnse en Israëli'sche ouders er gezamenlijk op uit gaan om hun verhaal van verdriet te delen met mensen in beide samenlevingen. Ze doen dit bij allerlei groepen, bijvoorbeeld op scholen, in buurtcentra, bij conferenties in binnen- en buitenland en via de media. Zo brengen ze de les die ze zelf uit hun verlies geleerd hebben, over op anderen met het doel

samen mens te zijn in een verzoende relatie.

De helende kracht van verhalen

Het delen van deze verhalen kan gezien worden als een getuigenis van een verandering bij diegenen die het hardst zijn getroffen door het conflict. Zij zijn namelijk veranderd in hun *attitudes* en *gedrag* ten opzichte van de andere partij. Angst en veroordeling hebben plaats gemaakt voor ontmoeting en naastenliefde. Ze steunen elkaar in plaats van vergelding toe te passen. Ze zien elkaar als medemens in plaats van als vijand. Bovendien proberen de ouders ook bestaande instituties (*structuren*) te veranderen. Ze doen dit door te demonstreren tegen bepaalde wetten, door elkaar te bezoeken aan de andere kant van de veiligheidsmuur, wat ingaat tegen de normale gang van zaken. Ze blijven geloven in een toekomst samen. Langzaam maar zeker landen deze verhalen in de samenleving en komt de boodschap over bij een groeiende

De ouders bij de Parents Circle hebben, na het verliezen van hun kind of geliefde, niet voor die verwachte verharding gekozen

*Your eyes, sister
Say all that my heart desires
So far, we've gone
A long way, a very difficult way,
hand in hand*

*And the tears fall, pour in vain
A pain with no name
We wait
Only for the next day to come*

*We will go a long way
A very difficult way
Together to the light
Your eyes say
All fear will disappear*

*And when I cry, I cry for both of us
My pain has no name
And when I cry, I cry
To the merciless sky and say
There must be another way*

*Jouw ogen, mijn zuster
Vertellen me alles waar mijn hart naar verlangt
Tot nu toe, zijn we een lange weg gegaan,
Een erg moeilijke weg,
hand in hand*

*En de tranen vallen, geplengd zonder uitzicht
Een pijn zonder naam
We wachten
Alleen maar op de dag die volgt*

*We zullen een lange weg afleggen
Een erg moeilijke weg
Tezamen naar het licht
Jouw ogen zeggen
Dat alle angst zal verdwijnen*

*En wanneer ik huil, dan huil ik voor ons beiden
Mijn pijn heeft geen naam
En wanneer ik roep, dan roep ik
Tot de genadeloze hemel en zeg
Er moet toch een andere manier zijn*

groep mensen. Als zelfs de directe slachtoffers streven naar verzoening en samenwerking dan kan toch de rest van de bevolking niet achterblijven?! Hun boodschap van menselijkheid en naastenliefde klinkt door in de manier waarop men verdriet en hoop op vrede deelt. Daarnaast geeft het delen van verhalen en het begrip dat er aan beide kanten over de ander ontstaat, ook de mogelijkheid om te bouwen aan een geschiedenis die Israëli's en Palestijnen samen delen.

Een nieuwe geschiedenis samen

Het lied 'There must be another way' (er moet een andere manier zijn) wat op het Eurovisiesongfestival van 2009 gezamenlijk gezongen is door de Israëli'sche Achinoam Nini en de Palestijnse Mira is evenals de houding van de ouders een voorbeeld van een verhaal van verzoening en samen een toekomst opbouwen.

Lessen voor onszelf

Bovenstaand lied vertelt hoe men samen door de pijn gaat en zo een weg zoekt tegen oorlog en geweld. Het maakt daarbij niet uit wie diegene is die pijn heeft (Palestijn of Israëli). Mensen

worden getroffen door tragedies en zouden elkaar moeten herkennen en erkennen in de pijn die gevoeld wordt. De mensen moeten elkaar zien als mens in plaats van als de vijand, ongeacht de religie die ze aanhangen, ongeacht hun afkomst en wat ze elkaar als volk hebben aangedaan. Dit alles houdt hen niet tegen om een nieuwe weg in te slaan. Het bewandelen van die weg is voor hen een bewuste en duidelijke keuze geworden.

En wij, als buitenstaanders, hebben ook deze keuze. Niet door het opsteken van een verwijtende vinger, maar door hart te hebben voor de slachtoffers en door achter allen die echt naar vrede streven, te gaan staan. Alleen zo vinden we het geluk waar Jezus in de Bergrede over spreekt.

Dit artikel is gebaseerd op Antropologisch onderzoek in Israël en Palestina, mei – april 2010, onder de organisatie 'The Parents Circle', naar de leerprocessen binnen Israëli'sche en Palestijnse dialooggroepen.

Foto's: <http://www.theparentscircle.com/SingleEvent.aspx?ID=343#>

